הלכה · משנה תורה · מפרשים · קובץ על היד החזקה · ספר זמנים

קובץ על היד החזקה על משנה תורה, הלכות שקלים

רבי נחום טרייביטש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קובץ על היד החזקה על משנה תורה, הלכות שקלים

רבי נחום טרייביטש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קובץ-על-היד-החזקה-על-משנה-תורה-הלכות-שקלים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ו 4
הלכה ז 4
הלכה י 4
פרק ב 4
הלכה ב 4
הלכה ו 5
פרק ג 5
הלכה ז 5
הלכה ח 5
הלכה יא 5
הלכה יב 5
הלכה טו 5
פרק ד 6
הלכה ד 6
הלכה ה 6
הלכה יא 6

פרק א

הלכה א

מ"ע מה"ת כו'. אין מברכין על מצוה זו משום דמשולחן גבוה קא זכו. הרשב"א בתשובה סי' ח' ובתשובה להרמב"ן סי' קפ"ט הרד"א כנה"ג. וכתב הרמב"ן בפ' כי תשא הנראה מן הכתוב שאם הדל הביא פחות והעשיר לא ירבה נוכל לפרש שיהיה שלילות שדי בכך אבל גבי עני לא נוכל לפרש כן ואם כן שתיהן מניעות ועברו בלאו. וראיתי לבעל הלכות ולכל מוני המצות שלא הזכירו הלאו הזה ע"ש. ומ"ש רבינו בכל שנה ושנה להורות בה דאין רשאי ליתן בשנה אחת על כמה שנים:

הלכה ו

היה כל אחד נותן במ"ה סלע כו'. עי' ש"ק ירושלמי דף ח' ע"א ד"ה מן הדא וע' תויו"ט עלה דהך מתני':

הלכה ז

וגרים. גרסינן בירושלמי תני' אדם לרבות את הגרים. ורבים מקשים למה לי קרא הא דרשינן מאיש לרבות שנודרים נו"נ כישראל ועי' בזה בספר ברכי יוסף א"ח סי' תר"מ שהאריך מאוד בזה. ועי' מ"ש בש"י וברמב"ם פ"ג מה' מעה"ק ועי' מ"ש בס"ד בפ"ד הלכה ח'. ומ"ש רבינו וכל קטן כו' עי' מה שהארכתי בזה בס"ד בש"י ריש שקלים ד"ה כל קטן כו' וד"ה הדא דתימר בשהביא שתי שערות:

הלכה י

ואין ממשכנין את הכהנים. מפרש במשנה שהם דורשין לעצמן כל מנחת כהן כו'. ומתרומת הלשכה היו באין שתי הלחם כו' וחכמים סוברים דבמנחה פרטית הכתוב מדבר ועם כל זה לא היו כופין אותן כדי שלא יבוא לידי מחלוקת, ד"ע:

פרק ב

הלכה ב

אחד עולה ואחד חטאת. עי' ירושלמי שקלים דף כ"ה ע"א פלוגתא דר"י וחכמים ורבינו יראה דפסק כחכמים אע"ג דקיי"ל בדאורייתא אין ברירה עמ"ש בזה באריכות בש"י ד"ה וחכ"א:

הלכה ו

וחוזרין ותורמין משירי הלשכה. ועמ"ש בזה ירושלמי שקלים דף י"ג ע"א בש"י שם ד"ה שלמו שלישית פי' דברי רבינו ע"פ גירסא מחולפת ע"ש:

פרק ג

הלכה ז

והקלבונות אינן כשקלים כו'. ור"מ דס"ל דכשקלים כמו שהביא הכ"מ בשם הירושלמי היינו משום דר"מ לטעמיה דסובר דקלבון הוא ד"ת כדמשמע בירושלמי עי' של"ד ובש"י:

הלכה ח

בני העיר כו'. עי' כ"מ ובספרי ש"י:

הלכה יא

כשיסתפקו ממנה. עי' כ"מ הארכתי בזה בש"י דף ז' ע"א ד"ה אנן תנינא. ומ"ש הכ"מ למה פרט רבינו עה"נ י"ל דכל שאר איה"נ כיון שיש לו קנין בגוויה יצא עי' פ"א מה' חוה"מ. ומ"ש בכ"מ והוא חייב לשלם לבעלים שנים כלומר אם לא נתרמה וכו' פי' שהנגזל או הנגנב לא הפריש עדיין לשקל רק שהיה לו חצי שקל חולין וגנב או גזל ממנו:

הלכה יב

המפריש שנים כו'. עי' בפ"ה מה' פסולי המוקדשין ה"ו בלח"מ שם מה שנתקשה בדברי רבינו ועי' בנזיר ירושלמי פ"ה ה"א בפ"מ ד"ה אותו:

הלכה טו

נמצאו מחצה למחצה כו' יפלו לגוזלי עולה. עי' כ"מ מה שכתב בשם הר"ע בשם הירושלמי ומתוך דבריו נתקשה על רבינו ובאמת צל"ע דסיום דברי הר"ע לא נמצא בירושלמי שלפנינו אלא ה"ג שם האשה הזאת במה היא מתכפרת דאולי באמת הוא מהקינין ומהיכן בא לה הכפרה אמר ר"י תנאי ב"ד המספק את הקינין הוא מספק את הפסולות, ופי' הדבר דהא ודאי ידוע היה לכהנים מספר הנשים שנתנו קיניהן והיו מקריבין לשם בעליהן וכמ"ש התויו"ט במשנה ז' פ"ז דשקלים ד"ה ועל הקינין דגם בקרבנות יחיד היתה תקנת נביאים ראשונים להקריבן אע"ג שאין עומדת על גבו וגדולה מזו אמרינן בנדרים דף ל"ח הכל צריכין דעת חוץ ממחוסרי כפרה וע"ש בתוס' חדשים ויותר ממספר לא היו רשאים להקריב וקושית הירושלמי אינה אלא מאין יקחו המעות וע"ז משני תנאי ב"ד הוא שיתנו המעות המספק את הקינין וכיון שנתן המעות הכהנים הקריבו מספר הקינין והחטאת נאכלת. ודברי הרע"ב שכתב וחטאת לא תהא נאכלת

לא הבינותי וצ"ע. והא דאמר ר"י תנאי ב"ד הוא המספק את הקינין כו' הוא אליבא דר"י משא"כ לר"ש הצבור משלמין ולא המספק ורבינו כתב בפ"ד ה"ד פסק כר"ש. ועפ"ז מיושב קושית הכ"מ דרבינו סובר דלא כרע"ב אלא דנאכלת וא"צ להביא דמקריבים עליה הקינין אלא לפי מה שהבין הרע"ב דאינה נאכלת שפיר קשיא ליה להכ"מ דחדושא כזאת לא הו"ל להשמיט ואפשר דס"ל לרבינו דגם ר' יוסי מודה בזה דהמספק לא היה צריך להשלים כ"א הפסולות והאבודות שלא יפסיד ההקדש אבל באבוד כה"ג שהדבר עכ"פ יפול לגוזלי עולה ואין ההקדש מפסיד ופשוט הוא כנ"ל. ומ"ש עוד הרע"ב הא דתנן יפלו לקרוב למ"ד רוב וקרוב הולכין אחר הרוב מיירי בשוין וזה צ"ע א"כ לא הו"ל לרבינו למיסתם ולא פירוש דמיירי בשוין ובספר של"ד רצה לומר דהכא לא שייך לילך אחר הרוב שהרי המעות אין ידוע מתי נפלו והקופות עבידי דמשני לשעה קלה שהרי תדיר הכל באים ונתנו שם מעות דרך משל אף אם עכשיו איכא מעות טפי בשופר דנדבה אפשר ששעה אחת קודם לכן לא היה כ"כ אלא בשל שקלים היה טפי וכיון שאין הרוב ברור אזלינן טפי בתר הקרוב וצ"ע דבריו. דא"כ אכתי תקשה במע"מ למה לא אזלינן בתר רובא א"ו דמיירי בשוים. ועמ"ש בזה בס"ד פט"ו מה' גזילה ואבידה:

פרק ד

הלכה ד

מקריבין את החביתין. עי' כ"מ. ועי' בתוס' מנחות דף נ"ב ד"ה דשמעינן ליה ופי' בס' חק נתן הא דתנן במתני' דר"י אומר משל יורשים ה"פ דר"ש אמר קריבין משל צבור וע"ז קאמר ר"י דמה"ת מן היורשין אבל אתקנה לא פליג ובזה מיושב דברי רבינו ותירוץ הכ"מ הוא דוחק גדול וכ"ה שיטת התוס' לענ"ד ודוק:

הלכה ה

שוכרין ב"ד שומרין. עי' במס' ב"מ דף ק' באס"ז שם שהקשה הא משומר אסור להדיוט א"כ אסור נמי לגבוה ע"ש ג' תירוצים ומ"ש:

הלכה יא

משיגיע ר"ח ניסן אין מקריבין קרבנות צבור אלא מתרומת חדשה וכו'. גמ' פ"ק דר"ה דף ז' אם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה. וכתב בספר טורי אבן מיהו קשה לי מאי קמ"ל שמואל הא משנה שלימה שנינו בפ"ד דשקלים מותר הקטורת מה היה עושין בה מפרישין ממנה שכר האומנין ומחללין אותה על שכר האומנין ונותנין אותה לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה ואם בא החדש בזמנה לוקחין אותה

מתרומה חדשה ואם לאו מן הישנה. ופי' המפרש אם בא החדש בזמנו דהיינו אם הביאו שקלים ונתרם התרומה חדשה בזמנה מביאין אותה מתרומה חדשה וכו' אלמא מאחד בניסן ואילך אם בא מן הישן יצא. וי"ל דאי ממתני' ה"א ה"מ דבעי מן הישנה היינו דוקא בשלא בא החדש בזמנה כיון דאין כאן חדש בא מן הישן דהא א"א בע"א אבל היכא דאיכא חדש וישן קמן אם הביא מן הישן אפילו דיעבד לא יצא וצריך לחזור ולהביא מן החדש קמ"ל שמואל דלא והיינו דנקט שמואל במילתיה לישנא יתירא אם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצוה והאי שחיסר דנקט למה לי אלא לאשמועינן ואפילו יש לו חדש אם הביא מן הישן אפ"ה יצא דאי באין לו חדש אלא ישן לחוד מאי חיסר מצוה שייך כאן דמאי הו"ל למיעבד הא א"א ליה בענין אחר ע"ש שהאריך מאד. ולכאורה לא משמע מדברי רבינו פה כדבריו דמדשביק לישנא דשמואל ונקט לישנא דברייתא משמע דלא מיירי כ"א היכא דליכא חדש. ואפשר לומר דרבינו לא בא לאשמועינן אלא דאם אין כאן תרומה חדשה לכתחילה לוקחין מן הישנה אבל מודה הוא דאם יש כאן חדש ולקח מן הישן דיצא בדיעבד. ובזה י"ל מה שכתב רבינו בפ"ח מה' תמידין ומוספין הל' ב' שתי הלחם אינן באין אלא מן הארץ ומן החדש שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תנופה לא מצאו חדש יביאו מן העליה וכתב הראב"ד שם א"א הלכה זו בהיפך והיינו דתנן שם כל קרבנות הצבור והיחיד באין מן הארץ ומן הח"ל מן החדש מן הישן חוץ מעומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ ובגמ' שם דף ע"ג ע"א מתני' דלא כי האי תנא דתניא עומר הבא מן הישן כשר שתי הלחם הבאות מהישן כשירות אלא שחיסר מצוה עומר דכתיב תקריב את מנחת בכוריך אפילו מן העליה ופירש"י מן העליה ישנים שבעליה, ורבינו שבק למתני' ופסק כברייתא וזה דבר תימה וע"ש בכ"מ ובלח"מ שדחקו עצמן ליישב. ונראה דרבינו היה מפרש הסוגיא הכי מתני' דלא כי האי תנא ודאי דגם מתני' סובר אם ליכא חדש והביא מן הישן יצא בדיעבד אלא מדקתני בברייתא אלא שחיסר מצוה משמע דאיירי דאיכא כאן חדש אפ"ה אם הביא מן הישן יצא ובזה ע"כ דתנא דידן חולק וע"ש בתוס' ד"ה מתני' ודוק. ואם כן הוא יפה פסק רבינו כתנא דמתני' ומשו"ה דייק בלשונו לא מצאו חדש יביאו מן העליה מה שאין כן באיכא כאן חדש והביא מן העליה באמת לא יצא והיינו דרבינו פסק כתנא דמתני' ודברי רבינו ברורים ורבינו הוכיח פי' זה מהא דמקשה תלמודא ר"ה דף ז' ע"ב מיתיבי ששה עשר בניסן ר"ה לעומר ששה בסיון ר"ה לשתי הלחם לרבא ליתני ששה לרנב"י ליתני חמשה והקשה הפ"י מאי קושיא הא אמרינן לעיל דהאי תנא לא חשיב ר"ה לתרומה חדשה כיון דקתני אם הביא יצא לא פסיקא ליה א"כ מאי קושיא משתי הלחם ה"נ אם הביא מן הישן יצא

ומש"ה לא חשיב לה אלא ודאי דתלמודא סובר דהא דלא חשיב תרומה חדשה באחד בניסן משום דאם הביא יצא היינו משום דגבי תרומה חדשה בכל ענין אם הביא יצא גם ביש כאן מן החדש וכיון דלא משכחת לה בשום אופן דבדיעבד לא יצא אלא בכל ענין אם הביא יצא שפיר לא חשיב לה בהדי אינך אבל משתי הלחם שפיר מקשה תלמודא אף דגם שם אם הביא יצא היינו דוקא אם אין כאן חדש אבל אם יש כאן חדש והוא הביא מן הישן באמת צריך להביא אחר ולא יצא אפילו בדיעבד שפיר מקשה תלמודא דהו"ל למיחשב בהדי אינך. ויש ראיה לפירוש רבינו והא דבאמת מחלקינן בין תרומה חדשה דאם הביא בדיעבד דיצא בכ"ע אפילו היכא דאיכא כאן חדש ובשתי הלחם לא יצא כ"א היכא דליכא חדש י"ל דס"ל לתלמודא דמפשטיה דקרא נפקא ועמ"ש בס"ד שם ודוק: